

הארץ

בבתי הספר האלה לא רוצים להיפרד מהקורונה כל כך מהר

בין אם זה יום בשבוע מהבית, למידה וירטואלית בקבוצות מכל הארץ או אפשרות לבחור מתי להבריז באישור, נדמה שהלמידה מרחוק היא חלק מהעתיד הקרוב: שנה לאחר תום הבידודים, בעשרות בתי ספר בישראל ממשיכים לאמץ את המודל, ולא כל ההורים מברכים

[שירה קדרי-עובדיה](#)

18 בינואר 2023

עקוב

ליאל מץ, תלמידת כיתה י"א, אוהבת במיוחד את ימי שלישי. ביום הזה, היא מעידה, "אפשר להתעורר קצת יותר מאוחר, לאכול כמו שצריך, להתרענן". בבית הספר שלה, אולפנת אמית נגה בבית שמש, לומדים בימי שלישי מהבית, מרחוק, ממש כמו בימי סגרי הקורונה והבידודים. שיעורי היסטוריה, אזרחות ואנגלית, מתקיימים לעתים במתכונת של שיעור "זום" ולעתים כמשימות שאפשר לבצע בכל שעה ביום. פעם בחודש בכל זאת צריך לקום מוקדם ביום שלישי ולהגיע לבית הספר. "זאת הזדמנות ליישר קו ולראות שכולם בקצב", היא אומרת, "לטובת מי שמתקשה יותר ללמוד מרחוק".

בית הספר של מץ אינו היחיד שממשיך להנהיג הוראה מרחוק, שנה בדיוק מאז שהוסרה חובת הבידודים על תלמידים שנחשפו לחולה קורונה בכיתתם — צעד שהחזיר את בתי הספר לשגרת לימודים. ואולם, משרד החינוך עדיין מאפשר לתיכונים ולחטיבות הביניים ללמד בהיקף של עד 20% מהבית. לפי נתוני משרד החינוך, שנאספו לבקשת "הארץ", 55 בתי ספר, שהם כ-3% מבתי הספר העל-יסודיים, בחרו לנצל את האפשרות הזאת גם בשנת הלימודים הנוכחית, ומקיימים יום למידה מרחוק בתדירות של פעם בשבוע.

אחד מהם הוא בית הספר מו"ר במכבים-רעות. תלמידי חטיבות הביניים בבית הספר נשארים בבית פעם בשבוע, כאשר לכל שכבה יש את היום שלה. במכתב שנשלח להורים בתחילת השנה, הסבירו מנהלת בית הספר רות ורון ומנהלת החטיבה מימי פאר, כי ההחלטה התקבלה מתוך רצון "לאפשר לתלמידים לקחת אחריות על תהליך הלמידה שלהם", וכן לפתח "עצמאות וסקרנות" ולאפשר להם ללמוד באופן עצמאי.

"הקורונה זימנה לנו מפגש עם אפשרויות הוראה חדשות, ובמהלכה ראינו שיש יתרונות גדולים ללמידה מרחוק, לצד היתרונות הידועים של למידה מקרוב", אמרה ורון בשיחה עמה, "חשבנו ששילוב בין שתי האפשרויות יוכל לתת מענה טוב לתלמידים".

אולם לא כולם מברכים על ההחלטה. "אחרי שנתיים וחצי של קורונה, התלמידים פספסו הרבה חומר, וגם נפגעו מבחינה חברתית", אומרת ת', אם לילד בחטיבת הביניים בתיכון מו"ר שהעדיפה שלא להיחשף בשמה המלא. "בבית הספר אומרים שאחת המטרות היא 'שימור היכולות הטכנולוגיות של התלמידים', אבל בואו נודה על האמת — הם לא צריכים תחזוקה טכנולוגית אלא מפגשים פנים אל פנים". ת' מבהירה שאין לה התנגדות לכך שיום אחד בשבוע יוקדש ללמידה מסוג אחר, כמו התנדבות כיתתית, "אבל זה צריך להיות משהו עם ערך, שיגרום להם לצאת מהבית. כרגע זה מרגיש כמו ימים של כלום — מתחילים מאוחר, שיעורים רבים מתבטלים, וגם כשיש שיעור — המורה נותנת משימה וזהו, הילדים נעזבים לעצמם ואף אחד לא בודק. יש ילדים שלא קמים בבוקר והיום הזה הוא ממש חופש בשבילם, ואנחנו ההורים לא נמצאים בבית בשעות האלה כדי לוודא שהם בסדר".

פאר מכירה את טענות ההורים אך סבורה כי הלמידה המקוונת פותחת בפני התלמידים אפשרויות חדשות, כמו קורסים בנושא סייבר ופיתוח משחקים המועברים על ידי מורים חיצוניים שמתגוררים הרחק מבית הספר — ודרך המצלמה יכולים להגיע לכל התלמידים. בנוסף, התמודדות עם משימות באופן עצמאי היא חלק מההכנה ההכרחית למאה ה-21. "אנחנו אומרות להורים: תנו לילדים להתמודד. זה בסדר, זה חלק מהתהליך".

למידה מקרוב־רחוק

לאורך השנה היו בתי הספר שביקשו להמשיך עם שגרת הלמידה מרחוק פעם בשבוע אך בהמשך נסוגו בשל התנגדות הורים. כך קרה למשל בעמק יזרעאל, שם גובשה בשנת הלימודים שעברה תוכנית שאפתנית, שבמסגרתה תלמידי התיכון יעברו ליום קבוע של למידה עצמאית מהבית ובחטיבות הביניים התלמידים יישארו ללמוד במועדוני הנוער או במרכז התרבות ביישובים שבהם הם מתגוררים. ההורים התנגדו נמרצות למהלך, שנגנז עוד בטרם יצא לפועל.

בתי ספר אחרים נחששים לשמר משהו מעידן הלמידה מרחוק, אך נמצאים עדיין בתהליך גיבוש המינוחים המדויקים של השיטה. "בתקופת הקורונה למדנו מרחוק כי היינו חייבים, ואחר כך התחלנו לחשוב איך עושים את זה מתוך רצון, לא כחובה", אמר ל"הארץ" אבי חדידה, מנהל תיכון ברנקו וייס אית"ן במועצה האזורית גזר. "שאלנו את עצמנו מה הטעם בלמידה מרחוק, לשם מה צריך אותה".

הצוות החינוכי גיבש כמה תשובות לשאלה הזאת: למידה מרחוק מאפשרת התאמה אישית לכל תלמיד, מפתחת את מיומנויות הלמידה העצמאית וגם מאפשרת לתלמידים רווחה רגשית. "יום שבו לא צריך למהר להסעה או ללבוש חולצת בית ספר", אומר חדידה. מאז תחילת שנת הלימודים שעברה שינוי בבית הספר כמה פעמים את מבנה הלמידה מרחוק, בניסיון לזקק ממנו את המיטב. "דיברנו עם עשרות הורים, שמענו את ההסתייגויות וההתנגדויות, שחלקן היו עזות, ועשינו תיקונים לאורך הדרך", אומר חדידה.

בהדרגה, הוא אומר, הבינו בבית הספר שככל שהתלמידים צעירים יותר, כך גדל הקושי ללמוד מרחוק. "בנוסף, אחרי שנתיים של קורונה, תלמידי חטיבת הביניים היו זקוקים במיוחד למפגש בין-אישי בבית הספר". לכן הוחלט כבר בשלב מוקדם כי תלמידי כיתות ז'–ח' יזכו למעין למידה מקרוב-רחוק: הם יבואו לבית הספר וילמדו מהמחשבים שם, בקרבת מורים שיכולים לסייע להם.

בכיתות י"א–י"ב, לעומת זאת, אומץ מודל אחר — המורים פנויים ביום הזה לשיעורים פרטניים, והתלמידים יכולים להירשם אליהם בהתאם לצורך. המודל הזה מאפשר גמישות ומחזק אצל התלמידים מיומנויות של עצמאות ובחירה. "אם אתמול עשית מבחן במתמטיקה, אף אחד לא מצפה ממך להיכנס לשיעור מתמטיקה", אומר חדידה, "אתה יכול להירשם לשיעור פרטני בבילוגיה, או להקדיש את הזמן לכתיבת עבודה בפיזיקה".

בכיתות ט"ו החליטו בבית הספר לאפשר בחירה: המערכת עוצבה כך שבמקביל לכל שיעור בכיתה מתקיים גם שיעור מקביל ב"זום". הבחירה אם להשתתף במסלול הווירטואלי או הפיזי ניתנה במשותף לילדים ולהוריהם, ולדברי חדידה ההתפלגות בכיתות ט' היתה שווה: מחצית מהתלמידים בחרו להגיע לבית הספר, והמחצית השנייה נשארה בבית. בכיתות י' רוב התלמידים כבר בחרו ללמוד מרחוק.

השנה החליטו בבית הספר לשמר את מודל הלמידה מרחוק בשיעורים פרטניים לתלמידי הכיתות הגבוהות. לתלמידים הצעירים מתקיימים ימי למידה מרחוק בתדירות נמוכה יותר, פעם בחודש פחות או יותר, כ"ימי שיא" המוקדשים לנושא מסוים — משל"ח ועד יום השפה העברית.

בכיתות י' הוחלט לאפשר לתלמידים גמישות רבה מהרגיל: הם יכולים להיעדר מיום לימודים אחד בשבוע, או לחלופין להיעדר משש שעות לימודים הפזורות לאורך השבוע, כל עוד הם מתחייבים להשלים את החומר הלימודי ולעמוד במשימות הניתנות בכיתה. במילים אחרות: אישור להברז, עם כוכבית. מדי רבעון מתקיימת פגישה עם התלמיד, שבה נבדק אם עמד בתנאי ההיעדרות, ובהתאם לכך מתקבלת החלטה אם לאפשר לו להמשיך בכך. גמישות מהסוג הזה, אומר חדידה, לא היתה באה בחשבון לפני עידן הקורונה.

גם וגם

"מצד אחד, צודק מי שאומר שהילדים צריכים בית ספר ומורה", אומרת שני קרן, אחת ממנהלות מערך הלמידה ההיברידית שמפעילה רשת אמית. "מנגד, מי שמוותר על האפשרות ההיברידית (למידה משולבת מבית הספר ומרחוק, ש"ק) מחמיץ הזדמנות להקנות לתלמידים מיומנויות הכרחיות". במסגרת המערך של אמית פותחו כ-190 קורסים המותאמים ללמידה מרחוק, ועשרות בתי הספר ברשת יכולים לבחור בהם בהיקף ובאופן המועדף עליהם. "אני מאמינה ב'גם וגם'", אומרת קרן.

דינה הנדלר, שותפתה של קרן בניהול המערך, אומרת שאפשר גם לנצל את הקורסים בדרכים אחרות, "כמו מגמת פיזיקה שלומדת באופן וירטואלי בשעות אחר הצהריים. ילד מרחובות יכול ללמוד עם ילדה מצפת, עם טובי המורים, בלי מגבלות מרחק".

גם מץ מנצלת את ההזדמנויות שפתחה לה הלמידה מרחוק: מדי יום רביעי ושישי, כשהיא שבה הביתה מבית הספר, היא פותחת את המחשב וחוזרת ללימודים. זו השעה שבה היא מתחילה ללמוד במגמת הערבית שהשיעורים בה מתקיימים באופן וירטואלי, יחד עם תלמידים מבתי ספר אחרים ברשת. "זה לא קל", היא אומרת, "יש הסחות דעת מסביב וצריך משמעת עצמית גבוהה, אבל כמי שהסתדרה טוב עם הלמידה מרחוק בקורונה עם הזום — זה עובד לי טוב".

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

בית ספר וירוס קורונה